

Käänsin katseeni ylöspäin ja näin sen – viimeisen valon. Olin varma siitä, sillä täältä ei ollut ulospääsyä, ei pakotietä, ei toivoa huomisesta. Katsoin tuota valoa ja mietin, miten olinkaan päätenyt tänne. Olin aina tiennyt, että tämä olisi viimeinen leposijani, mutta en ollut pystynyt tai edes halunnut estää kurjan henkeni vääjäämätöntä kulkua tänne. Minua kylmää pelkkä ajatuskin toivosta tai pääsystä pois tästä loukusta. Mieltäni riipi loputtomiin tuon ruman, liHAVAN miehen neuvo: "Kun saavut risteyskseen, kulje kolme virstaa pohjoiseen ja sitten vasempaan, niin löydät valheen lopun." Katsoin eteeni ja näin tieni kaartavan vain etelään. Puristin ruhjotun käteni nyrkkiin, sylkäisin haljenneiden huulieni välistä verta ja..- – Voiko jo jumalauta lopettaa tuon ylidramaattisen surkuttelun, kaikki me ollaan täällä samassa tilassa. Katseet osuivat nuotion himmeiden kekäleiden hohdossa. – Ei se ole valittelua tai surkuttelua, se on vaan fakta jossa nyt elämme. – Fakta on myös se, että en jaksa kuunnella tuota jauhantaa päivästä toiseen. – No lähde sitten muualle. Ilman halki lensi tölkki joka kolahti toista päähän. – Ansaitsit tuon. – Nyt riitti. Mies nousi seisomaan käärmeissään. – Antakaa nyt vaan olla, ette te mitään siitä saa, turpiinne korkeintaan, murahti kolmas mies samalla kun pureskeli lihaa kepin päästä. – Inhottaa vaan katsoa samoja naamoja ja kuunnella samoja juttuja joka putken välissä, sanoi seisomaan noussut mies tuohtuneena ja katseli toisia nuotion ääressä. – Arvaapa mitä, Alf? Niin meitä kaikkia, mutta se nyt on vaan se tila jossa olemme, eikä se siitä mihinkään muutu. Paitsi kuolemalla. Alf katsoi kahta seuralaistaan ja puisteli päätään. – Niinpä niin. Hän käveli vettä tippuvan seinän viereen ja joi siitä. – Dima, onko niitä keppejä missä? Tekee mieli vähän jyrsiä. Alf kääntyi toista kohti ja venytteli kankeita raajojaan. – Voit ottaa tämän. Dima repi vielä viimeisen palan lihaa irti kepeistä ja ojensi sen. – Olin näkevinäni muutamia juoksentelevan itä-tunnelissa, Alf sanoi ja tutkaili kepin terävää päätä. – Hitot siellä mitään ole, pumppuaseman putken vieressä on kunnon kolo niitä. – Niin jos haluat syödä pelkkää karvaa ja luuta niin kannatta metsästää sieltä. Minä nautin katsos laadukkaammista jyröistä kuin sinä, Mike. – Hahhaa! "Laadukkaista", olet sinä kyllä vaan päästä tyhjä. Alf virnisti takaisin ja astui itäiseen tunneliin. Viemäri haju oli sietämätön – oli vaikeaa sanoa, mikä siellä oikeastaan tuotti niin pahaa hajua, sillä se oli yhdistynyt kaikesta mahdollisesta, mitä sinne oli koskaan heitetty ja mitä viemäri oli itse muhnut ja muodostanut. Alf ei kuitenkaan haistanut mitään erikoista, sillä hän oli tottunut hajuun. Takaa kuului ohutta puheensorinaa ja ympäriltä putoavien pisaroiden ääniä. Tunnelissa mahtui kulkemaan helposti seisaallaan, mutta välillä putken pätkät saattoivat pienentyä noin metrin korkuiseksi - niitä ei ollut kuitenkaan kovin paljon. Alf käveli seinän oikeaa laitaa ja tutkaili väliin jäävää syvennystä, jossa rottia yleensä näki. Syvennyksessä oli enimmäkseen vain lietettä – märkää, muhnutta mönjää, joka oli kertynyt vuosien ja vuosien saatossa paikalleen. Kuljettuaan muutaman minuutin Alf huomasi jotakin toisella laidalla jätteiden välissä. Hän otti hieman vauhtia ja hyppäsi toiselle laidalle – se oli kulunut juoksukenkä. Hän mittaili omaa kenkäänsä siihen ja huomasi, että se oli noin samankokoinen. Hän vaihtoi toisen kenkäänsä siihen ja jatkoi matkaansa katse syvennyksessä. Hetken päästä mönjän välissä kiemurteli jotain ja Alf nosti keppinsä valmiina iskemään. Rotta ilmestyi lietteen alta paljaalle kohdalle, ja samassa hän hyppäsi nopeasti alas yrittäen keihästä sen kepeillään. Pisto ei kuitenkaan onnistunut, ja hän kaatui vatsalleen lietteen keskelle. Rotta tuli takaisin katselemaan – se oli lihava, ruhjeinen yksilö, jonka pienet silmät katselivat häntä mönjän alta. Se syöksyi sihisten häntä kohti, mutta hän ehti lyödä sen sivuun viime hetkellä. Se pakeni takaisin lietteen keskelle. – Minunhan tässä piti pyydystää eikä toisinpäin, hän mutisi hiljaa kiroilun lomassa. Hän nousi takaisin oikealle laidalle ja jatkoi matkaansa vielä jonkin aikaa, kunnes saapui risteyskohtaan. Hän katseli edessä olevaa risteystä molempiin suuntiin -

vasemmalla tunneli jatkui ja oikealla oli umpikuja. Takaa kuului vikinää, ja hän kääntyi nopeasti ympäri – se oli rotta, vammautunut sellainen. Se kulki hitaasti seinää vasten eikä noteerannut häntä. Alf pyöräytti keppiä kädessään ja lävisti sen nopealla pistolla. Rotta päästi iljettävän sihahduksen kuollessaan. Saalis kepissään hän käveli takaisin risteyskohtaan ja katseli jälleen ympärilleen. Vasemmalle ei näkynyt kovin pitkälle, mutta oikealle vievän tunnelin perällä oli tikapuut ylöspäin. Hän käveli niiden luokse ja loi katseensa ylös, kuten oli tehnyt monta kertaa aiemmin. Viemärin himmeät valot eivät yltäneet tikapuiden loppupäähän, josta näkyi vain hento valon kajastus pienen reiän läpi. Hän yritti ajatella jotain muuta paikkaa kuin viemäri, sillä jossain kaukaisessa muistossaan hän näki jotain tuolla luukun taakse pultatussa maailmassa. Ehkä jotain parempaa, hän ei ollut varma, mutta se toi häneen outoa tunnetta, jota hän tuns vain ajatellessaan sitä. Ruosteiset tikkaat kestäisivät varmaan juuri ja juuri hänen painonsa, mutta hän päätti olla kiipeämättä ylös ja kääntyi takaisin tulosuuntaansa napaten mennessään vanhan kenkänsä mukaan. – Ja onko tuo muka niitä laadukkaita jyrksijöitä? Pah, sehän on jo puoliksi syöty! Mike irvaili nuotion lomasta. – Se laadukkaampi pääsi karkuun, oli muuten melko iso yksilö, melkein pelottavan iso, Alf sanoi ja istutui nuotion ääreen. Hän asetti rotan kepin päässä paistumaan. – Mmm, näissä osissa ne ovat pysyneet vielä jonkinlaisen tolkun mitoissa, sanoi Dima ja raapi rosoista partaansa. – Mainitsit joskus niistä kissankokoisista jyrksijöistä jotka hyökkäsivät vartiointi asemalle? Alf kysyi ja katsoi Dimaa. Hän kunnioitti tätä, koska tämä oli palvellut muutamilla keskittymillä palkattuna aseena. Sellaisella kokemuksella kehtaisikin kerskailla. – Niin, se oli eteläisessä tunneliosassa ennen niiden sortumista. Tuolloin olimme kahdestaan kauimmaisella pisteellä keskittymästä. Kaverini lähti tarpeilleen ja jäin yksin katselemaan pimeään. Otin rennosti ja luin jotain rähjäistä kirjaa, kunnes kuulin hennolla äänellä vikinää. – Vain yksi jyrksijä? Mike kysyi. – Olisipa ollutkin – tämäkin oli normaalia isompi, mutta ei varsinaisesti edes vaarallisen kokoinen. Nostin jalkajouseni tuolin kulmalta ja ammuin vasaman sen läpi. Hyppäsin sitten alas noutamaan vasamaa, kun kuulin kuin aallon lailla lähestyvän lauman äänen. En ehtinyt raadolle asti vaan kiipesin nopeasti takaisin ylös samalla huutaen kaverilleni vaarasta. Ehdimme seuraavalle vartiopisteelle ennen lauman saapumista. Siellä vartiossa olleet tiesivät, mitä tekivät, ja valmistivat liekinheittimen kärventämään niitä saastoja pinoksi asti. Lauma ei ollut kovin iso, mutta niiden koko oli kaikista huolestuttavinta – tosiaankin, lähes kissankokoisia rottia. Muistan yhä sen iljettävän palaneen lihan ja karvan hajun siinä kiroitussa tunnelissa. Alf kuunteli tarinaa mietteliäänä ja pureskeli rottaansa. – Sen kokoisissa olisi ainakin ollut mukavasti syötävää, hän sanoi hymyillen. – Noh, voi sitä niinkin ajatella. Sen jälkeen ei tehnyt mieli syödä tai nähdä yhtäkään siimahäntää, Dima sanoi. Hän nousi seisomaan ja otti varsijousensa maasta. – Kun olet tuon syönyt, niin voisimme lähteä pohjoiselle keskittymälle – minulla on hieman asiointia sielläpäin. – Eikö siellä ollut se mikä ihme putkiennäkijä, vai miksi itseään kutsuikaan? Mike kysyi. – Niin, se ruma vauhkopää. Oli ainakin viimeksi jotain juttua, että se olisi tulossa sinne paasaamaan. – Ei siitä ole harmiksi jos ei itse ole harmiksi, Alf sanoi ja potki nuotiota sammuksiin. – Eli älä mene juovuuksissasi sinne mekkaloimaan, hän sanoi ja taputti Miken päätä virnuillen. – Älä yhtään ehdottele! Jos menen, niin se on oma ongelmani, ei heidän! – Niin juuri, Alf sanoi selin mennessään jo pohjoisputkea päin, reppu selässään. Kaksi muutakin ottivat kantamuksensa ja menivät perässä. Tunneli oli rauhallinen, kun he kolmestaan kävelivät siinä. Alf tunnusteli taskussaan olevien polettien määrää ja mietti, mihin kaikkeen ne riittäisivät. Hän oli verrattuna kahteen muuhun harkitseva niiden käytössä. Tai noh, Dima osti varsin kalliita esineitä, sellaisia joita tarvitsee jos joutui suurempaan vaaraan. Varsijousi oli yksi esimerkki: hän ei muistanut, paljonko Dima oli sanonut sen aikanaan maksaneen, mutta kuullessaan sen

hinnan oli se hänen mielestään täysin järjetön. Toisaalta tämä olisi voinut varastaa sen joskus ruumiilta tai muualta – Dima ei puhunut paljoa menneisyydestään, muuten kuin tarinoidensa kautta. Alf oli käynyt muutaman kerran pohjoiskeskittymällä, tai Tary-asemalla, jos käytti sen ”oikeaa nimeä”. Asemat olivat kohtia, joissa putket kohtasivat, ja niiden yläpuolella oli vanhoja pumppaukseen tarkoitettuja asemia. Niissä oli hakattu seinää auki, jolloin niihin oli muodostunut yhteisöjä avaramman tilan takia. Alf oli käynyt enimmäkseen läntisellä keskittymällä ja muutaman kerran pohjoisella. Eteläisellä hän ei ollut käynyt, sillä se oli hylätty kun erilaiset vihamieliset joukot, rotat mukaan lukien, olivat jatkuvasti kulkeneet sen kautta. Itäinen oli suurin ja kauimpana muista – hän oli joskus kuullut tarinoissa sen mahtavuudesta. Siellä oli valtavia pilareita, joiden ympärillä ihmiset elivät. Aseman maisemaa hallitsi myös kuuleman mukaan jonkinlainen portti, jonka oli joskus pystynyt avaamaan. Nykyään se toimi vedenlähteenä asemalle. Jotkut kutsuivat keskittymää mahtipontisesti nimellä ”Temppeli”, sillä se oli samalla pesä kaikenlaisille kulteille. Seuraavalla asemalla oleva vauhkopää oli luultavasti juuri sieltä peräisin. Pohjois asemalla oli varsin turvallista, jos ei itse ollut turvallisuutta uhkaava, tai jotenkin ei asemanpamppujen mieleen. Muuan nainen nimeltä Shalia johti paikkaa yhtä paljon voimalla, kuin oveluudella. Kukaan ei varsinaisesti tiennyt miten hän oli päässyt sellaiseen johtavaan asemaan. Alf oli kerran löytänyt jonkun vanhan uutiskääreen, jossa kerrottiin Shaliaa edeltäneen johtajan kuolleen tappelussa aseman sisällä - se oli varsinkin merkittävälle henkilölle harvinaista. Ehkä Shalia oli jotenkin järjestänyt itsensä niin, että hän vähitellen hivuttautui ylöspäin johtoportaan, kunnes lopulta poisti entisen johtajan kuvioista, nousten sitten itse johtoon. Mitään ei kuitenkaan tiedetty varmasti. Shalia johti ja häntä ei haastettu tällä hetkellä - se oli tärkein tieto. Edellä menevä Dima nosti kätensä pysähtymisen merkiksi. He seisoivat jähmettyneinä ja vaiti pitkältä tuntuneen hetken ajan. Mike aikoi sanoa jotain, mutta Dima viittilöi häntä vaikenemaan. – Takaisin, edelliseen putkeen! Dima tiuskaisi ja kääntyi taaksepäin. Sivulle lähtevä putki oli vähän matkan päässä takana ja he menivät sinne hiljaa, mutta rivakasti. Dima katsoi putken suusta varovaisesti tunneliin ja kuunteli tarkasti. – Mitä, mitä siellä on? Mike kysyi ja yritti itsekin kurkkia. Kiusallista hiljaisuutta kesti hetken aikaan, kunnes tunnelista alkoi kantautua sekalaisia, eläimellisiä ääniä. Alf tunsikin kylmän värähdyksen kehossaan. – Villejä, Dima sanoi irvistäen. – Mitä ihmettä? Miten ne ovat näin lähellä asemaa? – Ruoka alkoi varmaan loppua etelästä ja alkoivat vaeltaa muualle. – Helvetti, emme voi kääntyä takaisin ilman, että ne huomaisivat, Alf sanoi. – Mike, mene katsomaan minne tämä putki johtaa – ne tulevat pian tänne, Dima sanoi ja Mike lähti nopeasti kulkemaan putkea pitkin. – Paljonko niitä on? Alf kysyi ja kurottautui katsomaan tunneliin. – Liikaa meille kolmelle, varmaan vain pieni röykkiö, joka on lähtenyt ensimmäisten joukossa katsomaan mitä täälläpäin on, Dima sanoi ja otti varsijousensa selästään. Alf kaivoi reisitaskustaan nyrkkiraudan ja puristi kätensä sen ympärille. He odottivat vaiti ja kuuntelivat joukkiota. Ne etenivät varsin hitaasti ja etsivät mitä tahansa, mikä ei kelvannut muille. Alf ei saanut niiden puheesta selvää, mutta se kuulosti alkukantaiselta ja vähäsanaiselta. Mike ilmaantui huohottaen. – Umpikuja, tämä johtaa vain isoon pudotukseen, eikä siitä pääse mihinkään. Dima vilkaisi vielä tunneliin. – Peräännyttään muutaman kulman taakse ja toivotaan, että ne eivät tule etsimään. Putki teki heti yhden käännöksen ja toisen pidemmän suoran jälkeen. He kuulivat kun lauma tuli kokoajan lähemmäs – huutoja kuului putkeen, joku hakkasi kahta esinettä yhteen, saaden aikaan rytmikkään ”taistelu” musiikin. Muutama rotta pakeni putkea pitkin kolmikon ohitse. – Mitä tehdään jos...-, Mike aloitti – Turpa kiinni, ne ohittavat putken, Alf tiuskaisi ja puristeli nyrkkiään. Kaikki yrittivät pitää hengityksensä tasaisena, mutta tiukka tilanne sai jokaisen pulssin kohoamaan ja hien valumaan. Lauman ääni

kuulosti viimein etääntyvän, mutta he pysyivät yhä valppaana. Dima seisoj koko odotuksen ajan ensimmäisenä ja valmiina ampumaan kenet tahansa, joka tulisi kulman takaa. – Ne taisivat mennä ohi, hän sanoi ja käänsi katseensa muihin. Juuri kun hänen katseensa irtaantui, ilmestyi putkea pitkin yksi niistä. Se päästi sihahtavan äänen, aivan kuin rotta ja syöksyi Dimaa päin. Dima oli nopea ja laukaisi jousensa, mutta se ohitti villin pään ja kilahti putken seinään. Mike ja Alf horjahtivat taaksepäin, kun Dima kaatui otuksen voimasta selälleen. Alfin suonissa virtasi adrenaliini – hän otti nopeasti muutaman askeleen ja löi kaikin voimin nyrkkiraudalla otusta päähän saaden sen lentämään seinään. Alf iski sen päälle ja löi vimmatusti päähän. Iljettävät kallon murskaantumisen äänet kuuluivat putkessa, kun villin päätä hakattiin ruosteista putkea vasten – Alf... Alf! Dima vetäisi toverinsa hartioista ylös. – Se on jo kuollut, ei tarvitse enää. Alf ei ollut kuulevinaankaan vaan tuijotti käsiään. – Menen katsomaan onko tunnelissa vielä niitä, odottakaa tässä, hän sanoi ja taputti Alfia olkapäälle. Alf ymmärsi hengittää vasta nyt – hän tunsj päässään heittävän. Kädet olivat kyynärpäihin saakka veressä ja kaikessa mitä ihmisen pään sisällä onkaan. – Oletko ennen tappanut villiä? Mike kysyi – Olen, mutta... en näin, Alf sanoi ja puhdisti käsiään otuksen repaleiseen housunlahkeeseen. Mike käveli hänen ohitsean – Mennään, ne varmaan menivät jo. Dima oli putken päässä odottamassa ja viittilöi heitä tulemaan.